

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Leszkovszki Anna Anikó

Károlyi család gazdálkodása és tájhasználata

2025

Szakedolgozatom tartalmi kivonatában összegzem dolgozatom vizsgálati indítékát, módszerét, a legfontosabb eredményeket és megállapításokat. Vizsgálatomat a Károlyi - család történetével és szerepével kezdtem magyarországi viszonylatban. Ezen részben megállapításra került a család egészen a Kaplony - nemzetségig való visszakövetése. Kutatásom Károlyi Sándor életútjával kezdtem, melyben világossá vált emberségének ténye is. Megvizsgáltam a családi ágak változásait, és kifejtettem Károlyi István fői ágának kezdetét és tevékenységeit, melyek nagy hatással bírtak az ipar fejlődésére. Írásomban Fót történetét egészen az ősidők kezdete óta ismerhettük meg, emellett szakedolgozatomban Újpest területének kialakulását is felülvizsgáltam. Ezen két települést mai szemmel, napjainkban való elhelyezkedésüket és jelenlegi tájhasználatuk összevetése után vontam le konklúziómat a beépített területek és a mezőgazdasági földek arányáról. Újpest esetében jobbra a lakóterületek dominálnak, míg Fóton találkozhatunk mezőgazdasági műveléssel is. Ezt követően Fót birtokviszonyainak összetételét állapítottam meg, szót ejtve a kis- és nagybirtokosokról. Vizsgáltam az állat és növénytermesztés mértékét és szabályait, emellett kitértem a szőlőtermelés uradalmi, kis- és közepes gazdák termelésének különbségeire. Ezt követően kielemeztem az erdővel borított uradalmi területek faösszetételét is. Összegyűjtöttem a Károlyi család legértékesebb személyeinek munkásságait és konklúziómat levonva arra jutottam, a mai generáció számára nincs Fóton egy állandó hely, ahol ezen jöttöket összegyűjtik és kiállítják. Vizsgálatom legjavát a Károlyi István által birtokolt fői uradalomban végeztem, ahol is megállapítottam az uradalomhoz tartozó - Fót, Sikátor, Palota, Káposztásmegyér – XIX. századi uradalom által művelt területek nagyságait, elhelyezkedését és épített elemeinek mennyiségét, majd összevetve kielemeztem a mai XXI. századi tájhasználatokkal. Végeredményben a vizsgált területek legtöbb része hatalmas tájhasználati változásokon ment keresztül. Minden esetben a lakóterületek nagysága dominál és a mezőgazdasági földek visszaszorulása látható. Szót ejtettem a Hangya Szövetkezet kialakulásának módjáról, alapító személyéről, Károlyi Sándorról és annak céljáról is, melynek lényege a kiscgazdák, termelők és a helyi fogyasztók összefogása, annak érdekében, hogy ne legyenek kiszolgáltatva a nagykereskedelmi szereplőknek. Javaslataimat minden esetben Fót területére dolgoztam ki, melyben szerepel a Hangya Szövetkezet visszatelepítése a területre a Kislépték Egyesület bevonása segítségével. Emellett terveztem egy tanösvényt, főként a helyi lakosok számára, a helyidentitás növelése érdekében. Feltártam egy kezdeményezést is, mely az iskolások és óvodások számára már gyermekkorban megmutatja a környezettudatosság fontosságát. Legutolsó indítványomként a parlagon hagyott területek újra hasznosítására gyümölcsöskert telepítését láttam célszerűnek.